

Poštovane dame i gospodo,

Uz eksplicitnu ili implicitnu podršku trocifrenog broja svojih kolega, članova Lige za imunizaciju, epidemiologa Srbije i jednog broja uglednih specijalista drugih grana medicine, podnosim Savetu žalbu na tekst novinarkе Ivane Brcan „Hoće li devojčice biti vakcinisane protiv raka grlića materice”, objavljen 30/31. maja o.g. u Večernjim novostima (v. prilog), a skoro u celosti prenet u nekoliko drugih medija:

- Novom magazinu (<http://www.novimagazin.rs/vesti/treba-li-devojci-ce-vakcinisati-protiv-raka-grlica-materice>, 30.05.2013),

- Telegrafu (<http://www.telegraf.rs/zivot-i-stil/728242-treba-li-devojci-ce-da-se-vakcinisu-protiv-raka-grlica-materice>, 31/05/2013), i

- 021 (<http://www.021.rs/Info/Srbija/Devojci-ce-u-Vojvodini-ce-bit-i-vakcinisane-protiv-raka.html>, 31. 05. 2013).

Po reakcijama čitalaca vidljivo je u kolikoj ih je meri taj tekst uznemirio.

Smatram da su se novinarka i uredništvo “Večernjih novosti” (a, nažalost, i medija koji su nekritično preneli vest o navodnoj smrtnoj pretnji za našu decu) ogrešili o Kodeks novinara Srbije po više osnova koji se tiču istinitosti informisanja. Naime:

- nisu ni tačno, ni objektivno, a ni potpuno izvestili o događajima od interesa za javnost;

- nisu poštovali obavezu novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja;

- nisu konsultovali najmanje dva nezavisna izvora informacija koja će datu informaciju da potvrde ili ospore;

- nisu poštovali odredbu da su s novinarstvom nespojivi objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina.

Argumenti su sledeći:

1. Tvrdi se da je došlo do „negativnih posledica pri upotrebi tih vakcina: od toga 136 smrtnih slučajeva, a 942 trajna invaliditeta, 5.919 pacijenata se nije oporavilo... i 62 raka grlića materice”. Ima li autorka članka predstavu šta znači skoro 7000 umrlih i/ili trajno onesposobljenih ljudi? Misli li da bi zdravstvena služba ostala ravnodušna da je vakcina uzročno povezana makar i s minimalnim brojem umrlih?

2. Ako su efekti tako pogubni, kako se tvrdi, zašto bi „Evropski centar za kontrolu bolesti (ECDC) preporučio (je) prošle godine da se uvede vakcinacija za devojčice u Srbiji uzrasta od 11 do 14 godina”? Mnogi čitaoci su odmah „prozreli“ da je reč o mržnji prema Srbiji, ali ne

objašnjavaju zašto se širom Evrope masovno daje upravo ta „opasna“ vakcina. Da li je poruka da Evropljani svesno žrtvuju svoju decu samo da bi nas naveli da činimo isto?

3. Nekorektno je odabrati za jedinog „stručnjaka“ spremnog da potvrdi sumnje u vakcinaciju dr Snežanu Velkov, makedonsku televizijsku novinarku (http://www.linkedin.com/profile/view?id=176940589&authType=NAME_SEARCH&authToken=msJA&locale=en_US&srchid=1162770641370157642461&srchindex=1&srchtotat=1&trk=vsrp_people_res_name&trkInfo=VSRPsearchId%3A1162770641370157642461%2CVSRPtargetId%3A176940589%2CVSRPcmpt%3Aprimary), poznatu po tvrdnji „Postoji samo jedna bolest, pa zbog toga samo jedan tretman”? Kako je “tretman” - gledanje u sunce (<https://www.facebook.com/sladjana.dr.velkov/notes>, уtopак 8. maj 2012), jasno je zašto ta osoba može da dopre samo do neopreznih i/ili senzacionalizmu sklonih medija.

4. Podaci o S. Velkov preuzeti su “zdravo za gotovo” iz njene autobiografije. Šta znači da “je radila kao lekar u Ujedinjenim nacijama” (da li kao jedan od brojnih anketara za neko terensko ispitivanje ili prevodilac?). Neobični stavovi koje ima mogli bi da objasne zašto se taj njen angažman pominje u prošlom vremenu. Šta radi u Saudijskoj Arabiji, ako sama za sebe tvrdi: “U poslednjih nekoliko godina bavi se edukovanjem ljudi o pravilnoj ishrani i načinu života”? Na koji način i gde već “duže vreme istražuje negativan uticaj vakcina”? Istraživanje se, po definiciji, vezuje za otkrivanje istina priznatim naučnim metodama, bilo u laboratoriji ili u populaciji, a “otkrića” S. Velkov su dijametralno suprotna takvom pristupu.

5. „Večernje novosti“ su smetnule s uma da pitaju za mišljenje makar jednog epidemiologa, imunologa ili pedijatra, bilo u Institutu „Batut“, na jednom od pet medicinskih fakulteta, u Zdravstvenom savetu Srbije ili nekoj drugoj uglednoj ustanovi. Čak i ako oni ne ispunjavaju kriterijume novinarke i Uredništva da budu tretirani kao „nezavisni stručnjaci”, po kojem osnovu taj uslov ispunjava jedna bizarna ličnost kao S. Velkov? Uz to, zašto i neko od “zavisnih stručnjaka” nije priupitan, makar radi pravila da se čuje i druga strana?

6. Od četiri taksativno nabrojane “činjenice”, tri su ili netačne ili su poluistine. Prvo, vakcina nije “učinkovita samo za devojčice koje nisu stupile u seksualne odnose”, već za sve osobe koje još nisu zaražene odgovarajućim uzročnicima. Drugo, kada se tvrdi da vakcina “pokriva samo nekoliko tipova HVP”, mora se imati u vidu da su oni odgovorni za daleko najveći broj obolelih od raka grlića materice (uz još pet drugih malignih tumora), a i da, srećom, postoji takozvani unakrsni imunitet, tj. efekat se u izvesnoj meri prostire i na druge tipove virusa. Treće, ove vakcine se ne “testiraju i na dečacima”, već im se u nekim zemljama rutinski daju (važna prepreka u drugim zemljama je još uvek visoka cena vakcine).

Postavlja se na kraju pitanje: Imajući u vidu snažan odjek na koji je sporni članak naišao, kako među čitaocima Novosti, tako i ostalih medija koji su taj tekst preneli, da li će se neko osećati moralno odgovornim za masovno obolevanje ukoliko se vakcinacija ne prihvati ili naiđe na nedovoljan obuhvat?

Prof. dr Zoran Radovanović

predsednik Lige za imunizaciju

P.S. - Molim da mi se odgovori u razumnom roku, kako bih svoje kolege mogao da upoznam s razvojem događaja.